

Businessplan Hof van Moeder Aarde

Versie 1
September 2015

Inleiding

Voor je ligt het businessplan van Hof van Moeder Aarde. Hof van Moeder Aarde biedt ruimte om duurzaam eenvoudig samen te wonen, werken en zijn. Voor dit businessplan hebben we gebruik gemaakt van het canvas van Alexander Osterwalder (2009).

Waardepropositie

Waarom we doen wat we doen?

Wij geloven dat de wereld die ons omringt een weerspiegeling is van onze innerlijke wereld. Persoonlijke ontwikkeling en ontwikkeling in de buitenwereld zijn in onze visie dus twee zijden van dezelfde medaille.

De essentie van onze innerlijke ontwikkeling is dat we meer en meer gaan houden van ons zelf. Door ons bewust te worden van zielskwaliteiten, die we voorheen onbewust buitengesloten of onderdrukt hadden en deze te integreren in ons bewustzijn worden we beetje bij beetje een heler mens.

De essentie van ontwikkeling in de buitenwereld is dat we meer en meer gaan houden van de wereld die ons omringt. We sluiten niet alleen andere mensen, maar ook dieren, planten en mineralen in ons hart en ontdekken dat zij fundamenteel gelijkwaardig zijn aan ons. Vanuit dit bewustzijn is het vanzelfsprekend om te kiezen voor een diverse, inclusieve en duurzame leefstijl.

Hoe we doen wat we doen?

Wat we doen, doen we in verbinding met ons zelf en met het grote geheel. We offeren ons zelf niet op voor het grote geheel, maar offeren het grote geheel ook niet op voor onze persoonlijke belangen. In plaats daarvan zoeken en vinden we oplossingen die in ieders belang zijn. Eenvoudig en comfortabel. Duurzaam en mooi. Lekker en gezond. Goed voor mensen, het milieu en onze portemonnee.

Wat we doen, doen we samen en alleen. Door samen te wonen, werken en zijn kunnen we meer bereiken op het gebied van bewustwording en duurzaamheid. Om de verbinding met ons zelf te herstellen en in stand te houden, hebben we echter ook ruimte en tijd nodig voor ons zelf.

Wat we doen, doen we met oog voor de schoonheid van het verschil. We koesteren de diversiteit tussen mensen, de vele manieren die er zijn om ons zelf tot uitdrukking te brengen en de variatie in flora en fauna die ons omringt.

Wat we doen, doen we in vrijheid en met verantwoordelijkheid voor ons zelf en onze bijdrage aan het grote geheel. Anderen laten we vrij in de keuzes die zij maken.

Wat is de maatschappelijke meerwaarde van ons initiatief?

Voorbeeldproject van 'deep ecology'

We laten zien hoe je levensbreed duurzaam kunt wonen, werken en leven.

Werkgelegenheid dichtbij huis

We creëren 4 – 7 fte werkgelegenheid op ca. 3,5 ha grond, exclusief toeleverende bedrijven.

Stage- en leerervaringsplaatsen voor kwetsbare jongeren

We bieden stage- en leerervaringsplaatsen voor kwetsbare jongeren in de sectoren housekeeping en groenvoorziening.

Hoogwaardige herbestemming monumentale onrendabel recreatiebedrijf

We geven een monumentale boerderij met een onrendabel recreatiebedrijf een multifunctionele herbestemming, waarin de oude agrarische en recreatieve functies geïntegreerd worden.

Waarom?

We zijn allemaal zelfstandige individuen, maar ook allemaal een deel van het grote geheel.

We houden van het leven.

De logische consequentie hiervan is dat we keuzes maken die ecologisch verantwoord zijn.

Locatie

Voor het realiseren van Hof van Moeder Aarde hebben we ons oog laten vallen op de locatie Bliksteeg 1, 7161 PG Neede, gemeente Berkelland. Deze voormalige boerderij is op dit moment in gebruik als kleinschalig recreatiebedrijf.

Het hoofdgebouw is een karakteristieke Achterhoekse hoeve uit 1852, die in goede staat van onderhoud verkeerd. In de hoeve is op dit moment een bedrijfswoning en een kantine gevestigd. Het woonoppervlak van de bedrijfswoning is ca. 125 m², maar de totale inhoud van de hoeve is ca. 1300 m³ en het potentiële woonoppervlak ca. 440 m².

Het hoofdgebouw staat op een perceel van ca. 3,7 ha. Op het terrein staan op dit moment 8 bijgebouwen: 2^e beheerderswoning 'Het Bakhuus', groepsaccommodatie 'De Schoppe', 2 toiletgebouwen, een grote schuur met slechtweer speelruimte, washok en bergruimte, een kleine schuur met paardenstal en 2 verhuureenheden (trekkershuisje en stacaravan in eigendom). Daarnaast zijn er 5 kampeervelden met in totaal 100 kampeerplekken, 2 parkeerplaatsen met plaats voor 77 auto's en een openluchtzwembad, bestaande uit een hoofdbad (ca. 140 m²) en een kinderbad (ca. 10 m²). Het geheel is door middel van houtsingels omheind.

Het is ons voornemen om:

- de hoeve te verduurzamen,
- in de hoeve 3 onzelfstandige wooneenheden, variërend in grootte van 75 tot 150 m², en een multifunctionele ontmoetingsruimte te realiseren,
- 'Het Bakhuus' met een woonoppervlak van ca. 75 m² als 4^e wooneenheid direct met de hoeve te verbinden,
- groepsaccommodatie 'De Schoppe' op termijn om te vormen tot een kleinschalig cursuscentrum met verblijfsmogelijkheid,
- op drie kampeervelden het jaar rond ruimte te bieden voor recreatief verblijf in yurts en andere verplaatsbare 'tiny houses',
- een kampeerveeld om te vormen tot moestuin met zorgfunctie,
- een kampeerveld te gebruiken als groepskampeerterrein,

- diverse duurzame voorzieningen te treffen, zoals zonnepanelen, zonneboilers, rietwaterzuivering en composttoiletten,
- het zwembad duurzamer te beheren en op termijn mogelijk te vervangen door een zwemvijver.

Op de locatie Bliksteeg 1, 7161 PG Neede zijn volgens het vigerende bestemmingsplan in de volgende functies voorzien: algemene voorzieningen, terrein voor verblijfsrecreatie, parkeerterrein en groenvoorzieningen (rondom).

Ter plaatse van de bedrijfswoning met toiletgebouw en kantine en ter plaatse van de slechtweer speelruimte met wasserette geldt de aanduiding "algemene voorzieningen". Hier zijn onder andere een dienstwoning, een receptie, een kantine, ontspanningsruimten en sanitaire voorzieningen toegestaan.

De camping zelf heeft grotendeels de bestemming "terrein voor verblijfsrecreatie". Binnen de bestemming zijn onder andere kampeermiddelen, stacaravans, zomerhuisjes (tot 45 m. en met 15 m. berging), trekkershutten (maximale inhoud 30 m.) en groepshuizen (150 m.) toegestaan. Aan de noordzijde van het terrein (nabij de entree) hebben twee delen de nadere aanduiding parkeerterrein.

Rechtsvorm: stichting en (coöperatieve) vereniging

Moeder Aarde behoort alleen zichzelf toe. We brengen het eigendom van de grond daarom z.s.m. onder in een stichting. De grond wordt door de stichting beheerd en verpacht onder voorwaarde dat de grond op een ecologisch verantwoorde manier gebruikt wordt.

Er gaat veel tijd, energie en geld zitten in het (ver)bouwen, onderhouden en beheren van gebouwen. Gebouwen behoren volgens ons daarom wel toe aan degenen die ze gebouwd hebben, onderhouden en/of beheren. Op Hof van Moeder Aarde doen we dat samen. Het eigendom van de gebouwen brengen we daarom onder in een coöperatieve vereniging.

Hoe? Duurzaam!

- PEOPLE
 - Eenvoudig huis, biologische voeding, ecologische kleding
 - Goede sociale contacten in de buurt
 - Integrale toegankelijkheid: iedereen hoort erbij
 - Besluitvorming op basis van consent: rekening houden met elkaar
- PLANET
 - Biologische teelt van groenten en fruit
 - Hergebruik en duurzame bouwmaterialen
 - Regenwateropvang, composttoiletten, rietwaterzuivering
 - Minder energie gebruiken en duurzaam zelf energie opwekken
 - Flora en fauna: behoud van biodiversiteit
- PROFIT
 - Financieel haalbaar voor mensen met een modaal inkomen

Kernactiviteiten

Stichting Hof van Moeder Aarde zal de volgende activiteiten ondernemen:

- werven van schenkgeld om de grond aan te kopen ofwel vrij te maken,
- verpachten van (erf)grond aan de (coöperatieve) vereniging Hof van Moeder Aarde,
- aanleg bijenstal en aanplanten biologische drachtplanten voor een of meer bijenvolken.

Coöperatie Hof van Moeder Aarde zal de volgende activiteiten ondernemen:

- werven van leengeld om opstallen aan te kopen, te verbouwen en duurzame voorzieningen te treffen,
- verbouw van de boerderij tot 3 onzelfstandige wooneenheden en een multifunctionele ontmoetingsruimte,
- verduurzaming van de boerderij door isolatie van het dak en de aanleg van zonneboilers, zonnepanelen, regenwateropvang en rietwaterzuivering;
- verhuur van 4 duurzame onzelfstandige wooneenheden;
- omvorming van groepsaccommodatie 'De Schoppe' tot een duurzame kleinschalig cursuscentrum met verblijfsmogelijkheid;
- verhuur van het cursuscentrum voor activiteiten gericht op bewustwording (= ontwikkeling van de binnenwereld), creativiteit en duurzaamheid (= ontwikkeling in de buitenwereld);
- beheer en verhuur van 14 plekken waar het jaar rond recreatief in een yurt of ander verplaatsbaar 'tiny house' verblijfd kan worden;
- beheer en verhuur van een deel van de voormalige camping als groepskampeerterein annex natuurkampeerterein;
- gezamenlijke in- of aankoop, aanleg, onderhoud en gebruik van:
 - een biologische moestuin,
 - biologische levensmiddelen,
 - ecologisch verantwoorde gebruiksgoederen,
 - machines en gereedschappen,
 - elektrische vervoersmiddelen;

Klantsegmenten

Hof van Moeder Aarde kent 5 soorten "klanten": huishoudens, bedrijven, deelnemers, gasten en co-financiers.

Huishoudens

Eén- of meerpersoons huishoudens hebben een vaste verblijfplaats op Hof van Moeder Aarde. In verband met de gewenste omvang van het zelfbestuur van de coöperatie zijn dit er maximaal 6. Qua leeftijd en levensfase zijn deze huishoudens zo divers mogelijk.

Het hoofdgebouw en de daaraan verbonden recreatiewoning aan de Bliksteeg 1 te Neede bieden ruimte om 4 onzelfstandige wooneenheden te creëren.

Bedrijven

Bedrijven zijn zelfstandig professionals en organisaties die kortdurend of langdurig grond en/of werkruimte op Hof van Moeder Aarde huren.

Deelnemers

Deelnemers zijn mensen die deelnemen aan activiteiten die door de stichting of bedrijven op Hof van Moeder Aarde georganiseerd worden.

Hierbij denken we aan deelnemers aan trainingen en workshops die plaats vinden in het cursuscentrum, maar ook aan cliënten die werkzaam zijn in de zorgtuin.

Gasten

Gasten zijn mensen die kortdurend op Hof van Moeder Aarde verblijven. Dit kunnen deelnemers zijn aan meerdaagse activiteiten (workshops, cursussen) die door (bedrijven op) Hof van Moeder Aarde worden aangeboden of mensen die tijdelijk een plek zoeken om tot rust te komen en zich meer met hun innerlijk en de natuur te verbinden.

Wat is hiervoor nodig? Omdenken!

- Ik
- Privebezit van grond als productiemiddel
- Kwantiteit: groter, meer
- Schaarste verdelen
- Monocultuur: per plek 1 functie
- Uniformiteit in wonen
- Financiering van huishoudens of bedrijven

- Wij
- Samen werken met de aarde als levend wezen
- Kwaliteit: kleiner, minder
- Overvloed delen
- Multifunctionaliteit: meerdere functies op 1 plek
- Diversiteit in wonen
- Financiering van woon-werk combinaties

Co-financiers

Co-financiers zijn natuurlijke of rechtspersonen die geld aan Stichting Hof van Moeder Aarde willen schenken en/of geld aan Coöperatie Hof van Moeder Aarde willen lenen. Hierbij richten we ons met name op volwassenen en ouderen met spaargeld, die een positieve bijdrage willen leveren aan de ontwikkeling van bewustwording en duurzaamheid en/of willen profiteren van een aantrekkelijke rente.

Onder het motto 'Geef de aarde terug aan zichzelf' zullen we schenkgeld werven om alle grond z.s.m. vrij te kunnen maken. Daarnaast werven we schenkgeld voor de aanleg van een bijenstal, de aanplant van drachtplanten de aanleg van een hoogstamboomgaard.

Klantrelaties

We vinden het belangrijk dat er met alle klanten een goede wisselwerking is en dat geven en nemen met alle klanten in balans is.

De hoofden van de huishoudens die een vaste verblijfplaats op Hof van Moeder Aarde hebben, zijn tevens lid van de coöperatie. Zij worden met consent van alle leden als lid tot de coöperatie toegelaten. De leden vormen samen het bestuur van de coöperatie. Leden hebben het exclusieve recht om woonruimte op Hof van Moeder Aarde te huren. Hiervoor wordt tussen de coöperatie en het huishouden een huurovereenkomst gesloten. De huur wordt maandelijks door middel van automatische incasso geïnd.

Leden van huishoudens die op Hof van Moeder Aarde wonen, kunnen - voor de uitoefening van hun bedrijf of nevenactiviteiten – grond en/of werkruimte op Hof van Moeder huren. Hiervoor wordt met de desbetreffende bewoner een aparte huurovereenkomst voor grond en/of werkruimte gesloten en maandelijks of na incidenteel gebruik een factuur gestuurd.

Daarnaast kan Hof van Moeder Aarde grond en/of werkruimte verhuren aan andere bedrijven, die producten of diensten aanbieden die passen bij de doelstelling van de coöperatie. Hiervoor wordt vooraf een

pachtovereenkomst voor grond en/of huurovereenkomst voor werkruimte gesloten en maandelijks of na incidenteel gebruik een factuur gestuurd.

Deelnemers melden zich aan en ontvangen een factuur, voorafgaand aan een activiteit.

Gasten kunnen kortdurend verblijfsruimte op Hof van Moeder Aarde huren. Hiervoor wordt na gebruik een factuur gestuurd.

Mensen die geld aan Stichting Hof van Moeder Aarde schenken krijgen als symbolische tegenprestatie korting op de huur van grond en/of werkruimte, tijdelijke verblijfsruimte en/of de deelname aan activiteiten die door de stichting georganiseerd worden.

Met mensen die geld aan Coöperatie Hof van Moeder Aarde lenen wordt een leenovereenkomst gesloten, waarin afspraken worden gemaakt over de betaling van rente en aflossing van de lening.

Wat?

Woon-werk gemeenschap

Kleinschalig cursuscentrum
Cursussen op het gebied van
persoonlijke ontwikkeling,
natuurbeleving, creativiteit en
duurzaamheid

Praktijk/werkruimte aan huis
Zorgtuin

Biologische teelt van groenten
en fruit

Biologische plantenkwekerij
Biologische imkerij

Onzelfstandig samen wonen
Wonen in yurts

Gemeenschappelijk sanitair en
duurzame voorzieningen

Kanalen

Kanaal	be wo ners	bed rijv en	gas ten	dee lne mers	co- fina nciers
Persoonlijk netwerk van bewoners	X	X	X	X	X
Mond-op-mond reclame		X	X	X	X
www.hofvanmoederaarde.nl		X	X	X	X
Digitale nieuwsbrief HvMA		X	X	X	X
Folders/flyers/posters		X	X	X	X
www.bewustachterhoek.nl		X	X	X	X
Facebookgroepen		X	X	X	X
Festivals/beurzen		X	X	X	X
Persberichten/kranten/tijdschriften		X	X	X	X
Websites over duurzaamheid/ bewustwording		X	X	X	X
Andere woon/ werkgemeenschappen		X	X	X	X
(lokale en regionale) radio/televisie		X	X	X	X

Key resources

De belangrijkste hulpbronnen voor het realiseren van Hof van Moeder Aarde zijn:

- de persoonlijke motivatie en competenties van de initiatiefnemers,
- de netwerken van de initiatiefnemers,
- inkomen en eigen vermogen van de initiatiefnemers (zie bijlage 1),
- ongebruikt spaargeld van mensen in het netwerk van de initiatiefnemers.

Key Partners

- Coopchampions (notariskantoor) i.v.m. juridische vormgeving van stichting en coöperatie.
- STUT-consult, adviesbureau voor woonverenigingen.
- Gemeente Berkelland i.v.m. bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunningen.
- Lukas van de Velde i.v.m. kennis over de ruimte die wet- en regelgeving gemeenten biedt voor het wonen in yurts.
- Jos Willemse van de Odin-imkerij i.v.m. de bijenhouderij en aanplant van drachtplanten. www.odin-imkerij.nl
- Warmteplan te Brummen i.v.m. kennis en advies over duurzaam (ver)bouwen en inkoop van duurzame bouwmaterialen.
- De Kleine Aarde, De Twaalf Ambachten en Kilian Water i.v.m. *state of the art* kennis en informatie over duurzame voorzieningen waaronder composttoiletten en rietwaterzuivering.
- ZET Energie i.v.m. kennis en informatie over duurzame energie, gezamenlijke inkoop en installatie van zonnepanelen.
- Nooit meer haast, voor aankoop van yurts.
- Teije Wagenaar i.v.m. kennis over stro-leembouw (voor de te realiseren ontmoetingsruimte).
- Skal i.v.m. normen voor biologische landbouw.
- De Bolster en Bingheimer Saatgut, leveranciers van biologisch zaai- en plantgoed.
- De Nieuwe Band en BD Totaal, groothandels in biologische levensmiddelen.

- De Kas, Centrum voor Duurzaamheid: netwerk van mensen in de regio, die zich bezig houden met duurzaamheid.
- Willem Jagersma, projectbureau toegankelijkheid i.v.m. integrale toegankelijkheid van gebouwen en terreinen.

Meerwaarde

- Voorbeeldproject op het gebied van
- 4 – 7 fte werkgelegenheid, zoals
- Stage- en leerervaringsplaatsen voor jongeren
- Hoogwaardige herbestemming van leegstaand agrarisch onroerend goed
- Verbetering ruimtelijke kwaliteit
- Vergroting financiële draagkracht en vermindering financieel risico

Kapitaal

Kosten	Bedrag in €	Baten	Bedrag in €
Aankoop Bliksteeg 1 Neede, inclusief kosten koper	700.000	Inbreng Eigen Vermogen bij aankoop	60.000
Isolatie en deels vernieuwen rieten kap	p.m.	Inbreng giften en leningen derden	100.000
Realisatie van 2 extra wooneenheden + aanleg duurzame voorzieningen	100.000	Bancaire of hypothecaire lening bij aankoop (80%)	640.000
Totaal kosten	800.000	Totaal baten	800.000

Kapitaal en geldstromen

Geld

Uitgaven	Bedrag	Inkomsten	Bedrag
Rente en aflossing leningen (5% over € 740.000)	€ 37.000	Verhuur 4 onzelfstandige wooneenheden (<€ 500> per eenheid per maand)	€ 24.000
WOZ-belasting	€ 1.000	Verhuur 14 jaarplaatsen (€ 3.000 per plaats per jaar)	€ 42.000
Administratiekosten en jaarrekeningen	€ 2.000	Jaarlijkse contributie leden coöperatie*	€ 4.000
Brand en opstalverzekering	€ 1.000	Verhuur groepsaccommodatie en cursusruimte (<€ 500> per week)	€ 26.000
Onderhoud woningen	€ 1.200	Verhuur kampeerterrein	p.m.
Onderhoud groepsaccommodatie	€ 800		
Totaal uitgaven	€ 43.000	Totaal inkomsten	€ 96.000
Overschot	€ 53.000		

* Contributie dekt de uitgaven voor WOZ-belasting, administratiekosten en brand- en opstalverzekering.

Bijlage 1: inkomen en eigen vermogen initiatiefnemers

Hof van Moeder Aarde is een initiatief van Harm Koopmans en Marieke Woudhuizen, Arjan Verschuur en Joyce Hellendoorn, Joke Houwers en Marcel Verheugd en Tanja Prins.

Drie vragen

Harm Koopmans en Marieke Woudhuizen

Werk en inkomen

Kan en wil Triodosbank deze
woon-werkgemeenschap co-
financieren?

Eigen vermogen

Vastgelegd in yurts: €

Liquide middelen: € 0.

Op korte termijn te krijgen van familie of vrienden

Op korte termijn te lenen bij familie en vrienden

Huidige hypotheek of huurlasten

Huur: € 410 per maand.

Arjan Verschuur en Joyce Hellendoorn

Werk en inkomen

Arjan werkt als zelfstandig projectmanager, procesbegeleider, systemisch coach en begeleider van familieopstellingen. Zijn gemiddelde jaarinkomen in de periode 2013- 2015 is € 60.000 per jaar.

Joyce werkt als zelfstandig auteur, workshopgever en therapeut. Haar gemiddelde jaarinkomen in de periode 2012 – 2014 is € 10.000 per jaar.

Eigen vermogen

Overwaarde eigen woning: € 42.000 (WOZ- waarde = € 222.000 – hypotheek = € 180.000).

Liquide middelen: € 10.000.

Op korte termijn te krijgen van familie of vrienden

Nihil

Op korte termijn te lenen bij familie of vrienden

€ 5.000 (5 x € 1.000 in kader van crowdfunding)

Huidige hypotheek of huurlasten

Hypotheek: bruto € 390 per maand.

Joke Houwers

Werk en inkomen

Eigen vermogen

Liquide middelen: € 0.

Huidige hypotheek of huurlasten

Huur: € 540 per maand.

Marcel Verheugd en Tanja Prins

Werk en inkomen

Eigen vermogen

Waarde boshuisje: € 35.000.

Op korte termijn te krijgen van familie of vrienden

Op korte termijn te lenen bij familie en vrienden

Huidige hypotheek of huurlasten

Huur: € 490 per maand.

Totaal inkomen en vermogen

Initiatiefnemers	Jaarinkomen	Eigen Vermogen	Op korte termijn te krijgen van familie of vrienden	Op korte termijn te lenen bij familie of vrienden	Huidige (bruto) hypotheek of huurlasten
Harm en Marieke		€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 4.920
Arjan en Joyce	€ 70.000	€ 52.000	€ 0	€ 5.000	€ 4.680
Joke		€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.720
Marcel en Tanja		€ 35.000	€ 0	€ 0	€ 5.880
Totaal		€ 112.000	€ 0	€ 0	€ 22.200

p. 164 en volgende

Groepsaccommodaties: nauwelijks buitenlandse gasten in de winter

Groepsaccommodaties trekken buiten de maanden april tot en met oktober niet veel buitenlandse toeristen (figuur 8.10). Het zwaartepunt ligt heel duidelijk in juli en augustus. Nederlandse gasten weten de groepsaccommodaties ook in andere maanden goed te vinden. Aan de randen van de zomer trekken de groepsaccommodaties de meeste Nederlandse gasten: in mei, juni en september.

8.3 Bezettingsgraden

De slaappleatsbezettingsgraad is de verhouding tussen het aantal bezette slaappleatsen en het aantal beschikbare slaappleatsen, uitgedrukt als percentage.

Bezettingsgraad neemt toe

In de periode 2012-2014 is de slaappleatsbezettingsgraad van Nederlandse logiesaccommodaties toegenomen (tabel 8.6). In alle typen accommodaties was de bezettingsgraad in 2014 hoger dan in 2012, met uitzondering van de groepsaccommodaties. Bij dit type volgde in 2014 wel een stijging na een daling in 2013.

Kampeerterreinen (2012 – 2014): 10,5 – 11,7%

Huisjesterreinen (2012 – 2014): 34,5 – 35,2%

Groepsaccommodaties (2012 – 2014): 21,4 – 21,3%

In Gelderland is de bezettingsgraad van logiesaccommodaties relatief laag. Hierbij speelt mee dat Gelderland een toeristische provincie is met erg veel slaappleatsen (tabel 8.1), met name op kampeerterreinen. De kampeerterreinen hebben gemiddeld een lagere bezettingsgraad dan andere typen accommodaties. Dat geldt ook voor Gelderland.

In de bezettingsgraad van accommodaties tellen alleen 'toeristische' overnachtingen mee (inclusief zakelijk toerisme). De gasten die verblijven op vaste standplaatsen op een kampeerterein vallen daar bijvoorbeeld buiten.

p. 191

- In de toeristische bedrijfstakken had in 2014 ongeveer 90 procent van alle bedrijven met tien of meer werkzame personen een website met beschrijvingen van producten, en/of een prijslijst. Van de logiesaccommodaties bood bijna 90 procent de mogelijkheid om online te boeken.